

2. *Окунь Л. Б.* О статье Г. Гамова, Д. Иваненко и Л. Ландау «Мировые постоянные и предельный переход» // *Ядерная Физика*. — Т. 65. — 2002. — С. 1403—1405.
3. *Руденко М.* Гносис і сучасність (Архітектура Всесвіту). — Тернопіль: Джура, 2001. — 248 с.
4. *Курик М.* Монади Всесвіту: В кн. М.Руденко. Гносис і сучасність (Архітектура Всесвіту). — Тернопіль: Джура, 2001. — С. 7—14.
5. *Зельдович Я. Б.* Теория Вакуума, быть может, решает загадку космологии // *УФН*. — Том 133. — вып.3, март. — 1981. — С. 479—503.
6. *Кузнецов А. Н.* Основы теории единого поля и единый механизм моделирования спектра реальных масс и явлений природы. Тезисы к сообщению в ИОФ АН СССР на семинаре А. А. Рухадзе.// Москва, 6 марта 1991 г. — Днепропетровск: Пороги, 1998. — 30 с.
7. *Косинов Н. В.* Глубины микромира и новые единицы длины, массы, времени. <http://314159.ru/kosinov/kosinov26.htm>
8. *Барашенков В.* Лучи из будущего // *Знание — сила*. — № 4. — 1992.
9. *Козырев Н. А.* Причинная или несимметричная механика в линейном приближении. — Л.: Пулковская обсерватория, 1958.
10. *Долинский Е. Ф. Пилипчук Б. И.* Естественные системы единиц: В книге: *Энциклопедия измерений контроля и автоматики*. — В. 4. — 1965. — С. 3—8.
11. *Письмак В. П.* Энергоимпульсная сущность экономического базиса общества (введение в теорию энергоимпульсного взаимодействия социально-экономических моделей). — Донецк: Донеччина, 2002. — 296 с.
12. *Письмак В. П.* Начала отрицания экономики. — М.: КомКнига, 2007. — 328 с.

В. М. Фещенко, д-р екон. наук,
професор кафедри історії економічних вчень та економічної історії,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет ім.Вадима Гетьмана»

ФІЗИЧНА ЕКОНОМІЯ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

Початок ХХІ-го століття характеризується підвищеною нестабільністю світової глобалізованої економіки, кризовими явищами в різних її сферах. На нестабільний, суперечливий розвиток економіки суттєво впливають також соціальні, екологічні проблеми суспільства, ресурсна криза тощо. Особливо руйнівною для світової економіки стала сучасна фінансова криза.

За цих умов розв'язання суперечності між суспільством (зокрема його економічною складовою) і природою (йдеться про обмеженість, вичерпність природних ресурсів) неможливе зусиллями

науковців окремих галузевих наук, а також у межах традиційних усталених методологій наукового аналізу. Виникає нагальна потреба інтеграції різних природничо-наукових і гуманітарних знань у цілісну світоглядну наукову конструкцію по вивченню системи Природа — Суспільство — Людина та формуванню нового наукового підходу, який би забезпечив збереження розвитку людини і суспільства у взаємодії з навколишнім природним середовищем та розробив конкретні шляхи по мінімізації ризиків незворотних змін у живій природі та попередженню глобальної катастрофи.

Сьогодні з позицій синтезу природничих та гуманітарних наук є спроба вирішити цю проблему в теорії сталого розвитку. Серед її прихильників і послідовників Л. Г. Мельник, В. М. Гесць, І. К. Бистряков, О. І. Каринцева, С. М. Ілляшенко, О. В. Шубравська (Україна), В. Л. Іноземцев, Б. Є. Большаков, С. М. Бобильов, О. Л. Кузнецов, (Росія), Е. Бун, Л. Хенс (Бельгія), А. Гор, Б. Нат (Великобританія), Г. Дейлі, Д. Медоуз, Дж. Форестер, Г. Т. Одум (США) та ін.

Проте задовго до формування основ сучасної теорії сталого розвитку, ще у 1880 р., наш співвітчизник, видатний український учений Сергій Подолинський у роботі «Праця людини і її відношення до розподілу енергії» поставив питання про необхідність узгодження діяльності людини із законами природи [2]. Акцентуючи увагу на енергетичних властивостях людської праці, вчений стверджував, що вона лежить в основі таких змін у розподілі енергії, які дали б можливість використати найбільшу частину сил природи для задоволення людських потреб [2, с. 259]. Виходячи з закону збереження енергії, С. Подолинський зробив свій внесок у розробку низки категорій політичної економії, заклав підвалини нової парадигми економічної теорії та вчення про фізичну економію, де були порушені планетарні проблеми світової енергетики, вказано на нові шляхи використання енергії сонця. На жаль, новаторська, передова ідея дослідника в свій час не знайшла необхідної підтримки наукової спільноти.

Аналізуючи розвиток науки та наукового світогляду, В. І. Вернадський, послідовник С. А. Подолинського й автор учення про живу речовину і ноосферу, свого часу писав: «В історії науки ми постійно спостерігаємо, що та чи інша думка проходить непоміченою протягом більш-менш тривалого часу, але потім за нових зовнішніх умов раптом розкриває перед нами невичерпний вплив на науковий світогляд. ... Вся історія науки на кожному кроці показує, що окремі особистості мали більше рації в своїх твердженнях, ніж цілі корпорації вчених, що дотримувалися пануючих поглядів. Але для того, щоб доведення стало зрозумілим для сучас-

ників, необхідна тривала праця та співпадіння нерідко найвинятковіших сприятливих обставин» [1].

Ці слова великого вченого не стосувалися творчих ідей безпосередньо С. А. Подолинського, але вони напрочуд точно відображають історичну долю його новаторської спроби знайти форми зв'язків між фізичним вченням про енергію та економічною теорією. Понад сто років знадобилося традиційній науці на сприйняття та належну оцінку важливого відкриття С. А. Подолинського. Сьогодні, зауважує відома дослідниця творчості С. А. Подолинського Л. Я. Корнійчук, ідеї вченого про енергетику життя, зв'язок фізичних і економічних процесів дістали розвиток у розвідках багатьох дослідників, що працюють у різних галузях... його ідеї пройшли випробування часом і були розгорнуті не тільки у вітчизняній науці, а й на Заході; наразі налічується кілька сотень видань з цього напрямку [3, № 4, с. 87].

Проте ці цифри скоріше характеризують інтерес до інтелектуальних здобутків С. А. Подолинського з боку фахівців у галузях природничих наук [4, с. 163—164]. Економічна наука, на жаль, ще не звернула належної уваги на могутній потенціал фізичної економії, яка сьогодні може бути охарактеризована як нова гілка сучасної економічної науки з якісно новою оцінкою економічної теорії і практики, орієнтацією на науковий і технологічний прогрес, спрямований на зменшення ентропійних процесів на Землі. *Mainstream*, як провідний напрям сучасної економічної теорії, неспроможний дати відповіді на виклики глобалізованого світу. Тому, на наш погляд, науковцям слід звернути увагу на теоретичні та методологічні засади фізичної економії, яка бачить систему Природа — Суспільство — Людина в її цілісності, а не лише блок Суспільство — Людина, який вивчає сьогодні ортодоксальна економічна наука. Залучення до наукового арсеналу сучасних дослідників потенціалу фізичної економії здатне суттєво поглибити теоретичну розробку важливих проблем світової економіки та зберегти життя на планеті.

Література

1. *Вернадский В. И.* Философские мысли натуралиста. — М., 1988.
2. *Подолинський С. А.* Вибрані твори / Упоряд. Л. Я. Корнійчук. — К.: КНЕУ, 2000. — С. 203 — 282.
3. *Корнійчук Л.* Економічне зростання і сталий розвиток / Економіка України. — 2008. — № 3—4.
4. *Кузнецов О. Л., Кузнецов П. Г., Большаков Б. Е.* Устойчивое развитие: синтез естественных и гуманитарных наук. — Дубна: 2001. — 282 с.